

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА

Правові горизонти

Legal horizons

ВИПУСК 12 (25)

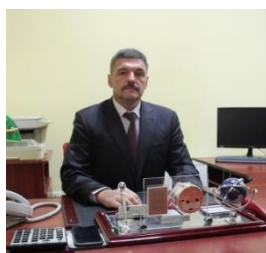
Суми – 2018

**SECTION 1
CONSTITUTIONAL LAW; MUNICIPAL LAW**

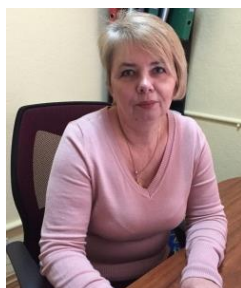
**СЕКЦІЯ 1
КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО; МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО**

DOI: <http://www.doi.org/10.21272/legalhorizons.2018.i12.p7>

**СПІВРОБІТНИЦТВО ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ І НЕУРЯДОВИХ
ОРГАНІЗАЦІЙ БОРОТЬБИ З ТОРГІВЛЕЮ ЛЮДЬМИ**

Каріх Ігор Володимирович,
*директор науково-консультаційного центру правових досліджень,
Навчально-науковий інститут права,
Сумський державний університет*

Міщенко Ольга Миколаївна,
*Провідний фахівець кафедри адміністративного, господарського права
та фінансово-економічної безпеки,
Навчально-науковий інститут права,
Сумський державний університет*

Чорна Лілія Вікторівна,
*Навчально-науковий інститут права,
Сумський державний університет*

Протягом останніх десяти років проблема торгівлі людьми набула дуже великої актуальності. Кожного року мільйони людей у світі стають жертвами відкритої та прихованої торгівлі. Торгівля людьми охопила сьогодні всі регіони та країни, загрожуючи їхній безпеці, що змушує говорити про неї як про глобальну проблему XXI ст. Це новий виклик, який постав перед людством як наслідок глобалізації. Міжнародні організації та уряди країн активно працюють над створенням програм, стратегій, політик, законів та механізмів, спрямованих на протидію цьому явищу.

У статті описано на основі чинного міжнародного та національного законодавства, теоретичного осмислення низки наукових праць з проблеми торгівлі людьми, сформульовано висновки та удосконалення нормативно-правового забезпечення та практичної реалізації протидії торгівлі людьми. Описується діяльність організацій з протидії торгівлі людьми. Обстежено головні механізми і інструменти, які застосовувались міжнародним співтовариством для здійснення проблеми, а також запропоновано шляхи її вирішення.

Автор зазначає, що оскільки торгівля людьми може відбуватися як в межах однієї країни, так і поза її межами, то і організована злочинна діяльність може мати як національний, так і транснаціональний характер. Вказана ситуація сприяла тому, що в міжнародних документах

проведено поділ країн світу на країни призначення, країни постачання та країни транзиту «живого товару».

Аналізуючи стан протидії торгівлі людьми в кожній із названих груп країн, автор констатує, що на сьогоднішній день країни призначення ще не розробили єдиного підходу до вирішення цієї проблеми. Більшість існуючих законів та положень, спрямованих на протидію торгівлі людьми, використовуються в контексті проституції або «сексуальної експлуатації». Проте ці правові норми є неадекватними у випадках торгівлі людьми з іншою метою (примусова праця, утримання в рабстві тощо). Взагалі політика країн призначення спрямована не стільки на боротьбу з торгівлею людьми, скільки на її запобігання шляхом попередження потенційних жертв про небезпеку ще до перетину кордонів.

Ключові слова: торгівля людьми, глобальна проблема, міжнародні організації, неурядові організації, протидія торгівлі людьми.

Karikh I.V., Mishchenko O.M., Chorna L.V. Cooperation of Law-enforcement bodies and non-governmental organizers for the fight against trafficking of people. The article describes on the basis of the current interim and national conventions, the practical application of a series of works of various kinds, with the help of people who have been trained by human beings, who are studying and studying *normativno-pravovoe zabezpechennya and ppatchennoy pealszatsii pprotidji tokopov people*. The activities of organizations to counter trafficking in human beings are described. The main mechanisms and tools used by the international community for implementation of the problem were examined, as well as ways of its solution were proposed..

The author notes that since trafficking in human beings can occur both within and outside the country, organized crime can have both national and transnational character. This situation has contributed to the fact that international documents have divided the countries of the world into destination countries, countries of supply and transit countries of "live goods".

Analyzing the state of counteraction to human trafficking in each of these groups of countries, the author states that to date, the destination countries have not yet developed a unified approach to addressing this problem. Most existing laws and regulations aimed at combating human trafficking are used in the context of prostitution or "sexual exploitation". However, these legal norms are inadequate in cases of trafficking in human beings for other purposes (forced labor, maintenance in slavery, etc.). In general, the policy of destination countries is aimed not only at combating trafficking in human beings, but in preventing it by preventing potential victims of dangers before crossing borders.

Keywords: trafficking in human beings, global problem, international organizations, non-governmental organizations, counteraction to human trafficking.

Актуальність теми дослідження. Протягом останніх десяти років проблема торгівлі людьми набула дуже великої актуальності. Кожного року мільйони людей у світі стають жертвами відкритої та прихованої торгівлі. Торгівля людьми охопила сьогодні всі регіони та країни, загрожуючи їхній безпеці, що змушує говорити про неї як про глобальну проблему ХХІ ст. Це новий виклик, який постав перед людством як наслідок глобалізації. Міжнародні організації та уряди країн активно працюють над створенням програм, стратегій, політик, законів та механізмів, спрямованих на протидію цьому явищу.

Мета статті. Розглянути діяльність організацій з протидії торгівлі людьми. Дослідити основні механізми і інструменти, які використовуються для вирішення проблеми, а також запропонувати шляхи її вирішення.

Виклад основного матеріалу. Реалії сьогоднішнього дня такі, що доводиться констатувати практично постійний зростання злочинів, пов'язаних з одним з найогидніших явищ сучасності - торгівлею людьми.

Регіон Центральної та Східної Європи, включаючи простір колишнього СРСР, займає друге місце в світі за масштабами торгівлі людьми після Південно-Східної Азії.

З точки зору правоохоронних органів, співпраця з жертвами, а також досвід і оперативні можливості самих співробітників є важливими для того, щоб:

- негайно, з моменту першого контакту з правоохоронними органами, забезпечити безпеку жертв торгівлі людьми;
- допомагати жертвам торгівлі людьми, надавати їм житло і допомогу, очікуючи у відповідь

сприяння жертв в розслідуванні злочинної діяльності шляхом надання свідчень в суді;

- забезпечувати доступ до оперативної інформації, пов'язаної з торгівлею людьми, яка не завжди є доступною поліцейським в силу того, що жертви не довіряють їм настільки, щоб говорити з ними;

- надавати технічну допомогу і підтримку з метою зміцнення потенціалу правоохоронних органів для боротьби з торгівлею людьми.

Соціальні служби є важливою ланкою системи допомоги і захисту жертв торгівлі людьми.

Міністерство охорони здоров'я і соціального розвитку курирує систему соціальних установ для жертв різних форм «важких ситуацій», в тому числі і насилля. За своєю природою ці установи

орієнтовані на жертв домашнього насильства. Є численні свідчення того, що вони відмовляються розповсюджувати свою діяльність на жертв торгівлі людьми, будь то жертви сексуальної експлуатації чи трудового рабства. Причина цього - специфіка самих потерпілих і специфічні вимоги до їх реабілітації [3].

Деякі соціальні стаціонари орієнтовані спеціально на жертв сексуального насильства в різних формах. На основі соціальних центрів працюють телефони довіри.

Як організації, покликані скорочувати масштаби торгівлі людьми та захищати її жертв, що надають послуги організації можуть отримувати оперативну інформацію, пов'язану з торгівлею людьми, від жертв цього злочину або їх родичів і друзів. ця оперативна інформація може бути надзвичайно важливою для правоохоронних органів в плані виявлення і порятунку жертв торгівлі людьми. Така оперативна інформація може також привести до виявлення торговців людьми та проведення в щодо них слідчих дій. Порятунок жертв і виявлення торговців людьми є двома важливими компонентами комплексної стратегії по боротьбі з цим видом злочинності.

Крім того, наявний практичний досвід показує, що значна кількість жертв, які перебувають під опікою таких організацій, висловлює бажання передати правоохоронним органам оперативну інформацію, пов'язану з торгівлею людьми. У деяких випадках, коли дії співробітників правоохоронних служб професійні і безпечні, жертви торгівлі людьми цілком можуть зробити це безпосередньо в поліції оперативному співробітнику. Обмінюючись оперативною інформацією з поліцією, організація зможе:

- допомогти жертві відчувати, що він (вона) будь-яким способом зможе повідомити про себе і про свою історію, і що ця інформація може привести до

того, що торговець людьми буде покараний, або до того, що це допоможе потенційним жертвам,

- внести істотний внесок в порятунок жертв і виявлення торговців людьми.

Слід пам'ятати про те, що обмін оперативною інформацією з правоохоронними органами не повинен являти собою односторонній процес - його слід проводити як партнерський обмін інформацією між двома організаціями, мають спільну мету - скорочення і, в кінцевому підсумку, запобігання торгівлі людьми[5].

Як і правоохоронні органи, що надають торги за участю організації повинні зіграти важливу роль в запобіганні торгівлі людьми та в наданні допомоги жертвам торгівлі людьми; це і є причиною того, що поліція все більше і більше прагне до співпраці і отримання підтримки від надають послуги організацій.

В ході курсу надання допомоги жертвам торгівлі людьми, потерпілий (а), або член його (її) сім'ї можуть мати інформацію, що стосується інших жертв, які залишаються під контролем злочинців і експлуатованих торговцями, або про можливі жертви, яких передбачається продати. У таких випадках необхідно, щоб організація оперативно розкрила інформацію співробітникам, щоб дати можливість правоохоронним органам або врятувати жертв, або запобігти їх продаж[5].

18 грудня 1979 року була прийнята Конвенція про усунення всіх форм дискримінації щодо жінок, яка стала одним кроком щодо викорінення дискримінації по ставленню до жінок і відкрила великі перспективи для підтримки статусу жінки в державі.

До нашого часу на міжнародному рівні боротьба з торгівлею людьми проводяться в рамках міжнародних міждержавних організацій, систему яких очолює ООН, а спеціалізовані функції виконує Міжнародна організація кримінальної поліції на основі прийнятих міжнародно-правових актів загального характеру. Протягом ХХ ст. був прийнятий цілий ряд конвенцій, спрямованих на боротьбу з цим явищем і його попередження. Слід зауважити, що в наш час частина міжнародних документів застаріла і дещо не відповідає вимогам часу. Позитивною оцінку заслуговує Конвенція ООН проти транснаціональної злочинності, протокол якої присвячений боротьбі з торгівлею людьми, в грудні 2000 р в Палермо (Італія) підписали 124 держави світу. Це можна вважати значним прогресом у боротьбі з торгівлею людьми. Світова спільнота без заперечень визнало особливу небезпеку цього злочину і неможливість боротьби з ним окремо, самої по собі кожної країни.

Причини, які зумовили необхідність прийняття Конвенції ООН по боротьбі з транснаціональною

організованою злочинністю і протоколу до неї по боротьбі з торгівлею людьми, розкриваються в тексті самого документа. Це, зокрема, необхідність загального всеосяжного підходу, який би включав заходи, спрямовані на попередження торгівлі людьми, захист потерпілих і переслідування злочинців, в тому числі з урахуванням міжнародно визнаних прав людини[1].

Рада Європи апелює до проблеми торгівлі людьми через ряд своїх комітетів і програм. До них відносяться діяльність багатосекційних групи фахівців під головуванням представника Координаційного комітету з питань рівності чоловіків і жінок. З 1997 року ця група бере участь в здійсненні ряду ініціатив з протидії торгівлі людьми «з метою сексуальної експлуатації», включаючи підготовку рекомендацій для Комітету міністрів і країн - членів Ради Європи, які повинні незабаром вийти в світ. У 1998 р СБЕО провів семінар, присвячений ролі НУО в боротьбі з торгівлею людьми, та робочу зустріч на тему іміджу жінки в освітленні ЗМІ у зв'язку з проблемою торгівлі людьми. Радою Європи також організовано і запропоновано в рамках програми АБАСБ проведення кількох семінарів, що стосуються проблемам торгівлі людьми, нелегальної імміграції, організованої злочинності і корупції, що стосується і недавню навчальну програму про торгівлю людьми, організовану в Албанії у співпраці з Управлінням Верховного Комісара ООН з прав людини. Під егідою Європейського комітету з проблем злочинності (CDPC), Європейського комітету зі

співробітництва у правовій сфері (CDCJ) і Координаційного комітету з питань соціальної політики (CDPS) Рада Європи продовжує звертатися до інших питань, пов'язаних з торгівлею людьми, таким як кримінальний процес, організована злочинність, корупція і сексуальна експлуатація дітей. Ця діяльність проводиться переважно в області права[2].

Всього стратегію протидії та боротьби з торгівлею людьми в окремій державі можна розділити на наступні основні напрямки:

- ліквідація причин виїзду людей за кордон у пошуках кращого життя;
- підвищення рівня обізнаності громадськості про явище і його наслідки;
- зміна статусу індивіда і особистості, підтримка осіб, що належать до потенційних груп ризику;
- вдосконалення законодавчої бази і дій правоохоронних органів;
- надання адекватної допомоги постраждалим.

Для усунення даної проблеми торгівлі людьми потрібне направлення всіх сил в загальному масштабі, адже це проблема монолітного характеру, що з'єднує в собі економічні, соціальні, політичні, духовні, культурні та інші фактори. Дане вирішення проблеми має проводитися методом поєднання різних категорій, заходів і засобів. Так, недостатньо одних тільки правових або економічних заходів, вони мають бути підкріплені іншими, спрямованими насамперед на те, щоб викоринити мотиви самопродажу у людей, що знаходяться в так званій «групі ризику» і є потенційним «живим товаром» [7].

Література:

1. Бандурка О.М. Загальна характеристика проблеми торгівлі людьми / О. М. Бандурка // Співробітництво держави та громадськості з питань протидії торгівлі людьми: Зб. наук. пр. – Київ-Харків: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2004. – С. 9–13.
2. Боротьба з торгівлею людьми [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://google-ukraine-bloge.blogspot.com/2014/04/blog-post_10.html
3. Закон України від 21.09.2011 «Про протидію торгівлі людьми» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua4>.
4. Карпачова Н.І. Вступні зауваження «Запобігання торгівлі людьми на законодавчому рівні – досвід України» / Н.І. Карпачова // Трансатлантичний семінар США–ЄС з питань запобігання торгівлі жінками (9–10 липня 1998 р., Львів, Україна): матеріали семінару. – Львів, 1998. – С. 8–12.
5. Кримінальне право України. Особлива частина: [підручник для студентів юрид. вузів і фак.] / Г.В. Андрусів, П.П. Андрушко, С.Я. Лихова [та ін.] / за ред. П. С. Матишевського та ін. – К.: Юрінком Інтер, 1999. – 891 с.
6. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. – К.: Каннон, А.С.К., 2001. – 1104 с.
7. Уголовный кодекс Украины: Научно-практический комментарий / ответственные редакторы С.С. Яценко, В.И. Шакун – К.: Правові джерела, 1998. – 1088 с.